

**VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA PRIE APLINKOS
MINISTERIJOS**

**TEISĖS IR PERSONALO SKYRIAUS VYR. SPECIALISTĖ JŪRATĖS
MIKALČIENĖS ĮSTAIGOS VEIKLOS – PLANŲ IR PROGRAMŲ STRATEGINIS
PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMAS ĮVERTINIMAS**

2020-09-14

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-10-08 nutarimu Nr. 1601 patvirtintu Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020-07-22 įsakymu Nr. D1-442 patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimo ir motyvuotos išvados rengimo tvarka bei Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011-05-13 įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau VSTT) veiklos srityje – *planų ir programų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas*, įvertinimas.

Planų ir programų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas apima plano ar programos rengimo organizatoriaus (užsakovo) prašymo pateikti išvadą su pridėtais dokumentais (atrankos dokumentu, vertinimo apimties nustatymo dokumentu ar vertinimo ataskaita) vertinimą bei motyvuotos išvados dėl šių dokumentų teikimą. Vertinimas atliekamas rengiant bendrąjį ar specialųjį planą, ar programą, kad būtų parinkta tinkamiausia plano ar programos sprendinių alternatyva. Kai planas ar programa vertinami dėl to, kad jo įgyvendinimas gali turėti reikšmingų pasekmių Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, VSTT organizatoriui (užsakovui) teikia motyvuotas privalomas išvadas dėl vertinimo ir galimybes priimti ar tvirtinti planą ar programą. Planų ir programų, patenkančių į Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas, strateginio pasekmių aplinkai vertinimo veiklos sritis priskirtina prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nes santykinai atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalimi nustatytą 5 kriterijų – VSTT teikia privalomą išvadą, kurios negali keisti galutinį sprendimą dėl planų ir programų tvirtinimo priimančio subjekto.

Vertinimo metu analizuotas laikotarpis – nuo 2019-01-01 iki 2019-12-31. Šiuo laikotarpiu buvo surašytos 131 išvada dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo, iš kurių 2 išvados buvo surašytos nurodant atlikti privalomus teiktų vertinimui dokumentų pakeitimus. Pažymėtina, kad visais atvejais VSTT pagal kompetenciją vertino organizatorių (užsakovų) teiktus dokumentus „Natura 2000“ aspektu.

Atliekant šios veiklos vertinimą, buvo analizuoti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967, Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004-08-27 įsakymu Nr. D1-456, Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo

nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-05-22 įsakymu Nr. D1-255, Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentų išvadų rengimo ir teikimo paslaugos aprašymas, patvirtintas VSTT direktoriaus 2016-03-18 parašu, Administracinės paslaugos „Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie aplinkos ministerijos išvadų teikimas dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentų“ aprašymas, patvirtintas VSTT direktoriaus 2020-03-23 Nr. AP-4, VSTT Biologinės įvairovės skyriaus vedėjo pareigybės aprašymas, patvirtintas VSTT direktoriaus 2019-03-05 įsakymu Nr. V-26, VSTT Biologinės įvairovės skyriaus valstybės tarnautojų pareigybių aprašymai, patvirtinti VSTT direktoriaus 2018-12-13 įsakymu Nr. V-312, VSTT Biologinės įvairovės skyriaus darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių aprašymai, patvirtinti VSTT direktoriaus 2018-03-22 įsakymu Nr. V-92, VSTT Kraštovaizdžio apsaugos skyriaus vedėjo pareigybės aprašymas ir VSTT Kraštovaizdžio apsaugos skyriaus valstybės tarnautojų pareigybių aprašymai, patvirtinti VSTT direktoriaus 2018-12-13 įsakymu Nr. V-309.

Atsitiktinės atrankos būdu procedūrine prasme buvo vertinta vienuolikos atliktų planų ar programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai. Organizatoriai (užsakovai) į VSTT dėl išvados gavimo su prašymais kreipėsi bendra tvarka. VSTT direktoriaus pavedimu prašymai nagrinėjimui buvo perduoti VSTT Biologinės įvairovės ir (arba) Kraštovaizdžio apsaugos skyriams. Iš 11 nagrinėtų atvejų 3 atvejais organizatorių (užsakovų) prašymus nagrinėjo Biologinės įvairovės ir Kraštovaizdžio apsaugos skyriai, 3 atvejais – Biologinės įvairovės, o likusiais 5 atvejais – Kraštovaizdžio apsaugos skyrius. Skyrių vedėjų pavedimu prašymus nagrinėjo ir išvadas rengė skirtingi specialistai. Sprendimus dėl išvadų priėmė VSTT direktorius.

Vertinimo metu nustatyta, kad prašymai dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai įvertinimo teikti per VSTT raštinę, tokiu būdu eliminuojant tiesioginį suinteresuotų asmenų bendravimą su sprendimus priimančiais asmenimis. Pagal pareigybių aprašymus Biologinės įvairovės skyriuje prašymus dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo nagrinėjo ir išvadų projektus dėl teiktų dokumentų kokybės, galimų planų ir programų įgyvendinimo pasekmių saugomose teritorijose esančioms natūralioms buveinėms ir saugomoms rūšims bei galimybių priimti ar patvirtinti planus ir programas rengė trys specialistai. Atitinkamai Kraštovaizdžio apsaugos skyriuje taip pat trys specialistai rengė išvadų dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo atrankos dokumentų bei strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitų projektus. Nagrinėtais atvejais išvadų projektus rengė šeši abiejų skyrių specialistai.

Prašymų nagrinėjimo terminai įtvirtinti Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu. Prašymų nagrinėjimo terminų pažeidimų nenustatyta. VSTT veikla - planų ir programų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (jos turinys, veiklą reglamentuojantys teisės aktai, atsakingi asmenys, asmenų kreipimosi į VSTT dėl išvadų gavimo tvarka, privalomi pateikti dokumentai, prašymų nagrinėjimo terminai), buvo detalizuota VSTT direktoriaus patvirtintame Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentų išvadų rengimo ir teikimo paslaugos aprašyme, kuris buvo paskelbtas VSTT internetinėje svetainėje.

Prieš VSTT direktoriui priimant planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentų išvadas, šių išvadų projektus vertino bei vizavo atitinkamų skyrių vedėjai. Biologinės įvairovės skyriaus vedėjo pareigybei buvo priskirta nagrinėti, vertinti, rengti išvadas bei teikti pasiūlymus teritorijų planavimo dokumentams, susijusiems su natūralių buveinių ir saugomų rūšių apsauga bei tvarkymu. Savo ruožtu Kraštovaizdžio

apsaugos skyriaus vedėjo pareigybei buvo priskirta nagrinėti, vertinti ir teikti pasiūlymus bei išvadas dėl saugomose teritorijose rengiamų specialiojo planavimo projektų (dokumentų). Įrodymų, jog vizuojant minimų išvadų projektus, juos rengusių specialistų kontrolė buvo fiktyvi, nenustatyta.

Vertinimo metu buvo nustatytas vidinis korupcijos rizikos veiksnys. Nei Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentų išvadų rengimo ir teikimo paslaugos aprašymu, patvirtintu VSTT direktoriaus 2016-03-18 parašu, nei Administracinės paslaugos „Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos išvadų teikimas dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentų“ aprašymu, patvirtintu VSTT direktoriaus 2020-03-23 Nr. AP-4, nėra nustatyta, kokiais atvejais minimų prašymų nagrinėjimas perduodamas nagrinėti Biologinės įvairovės skyriui, kokiais atvejais – Kraštovaizdžio apsaugos skyriui, o kokiais atvejais – abiem skyriam. Be to, pagal minėtų prašų priedą, kuriuo patvirtinta būtinų veiksmų, vykdant minimą veiklą, sekos schemą VSTT gauti minimi prašymai VSTT direktoriaus nukreipiami nagrinėti skyriaus vadovui, tačiau nėra pavaizduota galimybė nagrinėti prašymą dviem skyriam. Žinant skirtingą praktiką bei nesant reglamentavimo aiškumo, gali kilti besikreipiančių organizatorių (užsakovų) pretenzijos dėl teiktų dokumentų vertinimo kokybės. Taip pat gali kilti VSTT specialistų, kurių kompetencijai priskirta nagrinėti minimus prašymus, nepasitenkinimo jausmas dėl galimai netolygaus darbo krūvio paskirstymo.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlau papildyti Administracinės paslaugos „Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos išvadų teikimas dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentų“ aprašymą, patvirtintą 2020-03-23, nustatant kokiais atvejais organizatorių (užsakovų) prašymai turi būti perduodami nagrinėti Biologinės įvairovės ir (ar) Kraštovaizdžio apsaugos skyriui. Taip pat patikslinti minimo aprašymo priedu patvirtintą būtinų veiksmų, vykdant minimą veiklą, schemą.

Teisės ir personalo skyriaus vyr. specialistė

Jūratė Mikalčienė